

Lønn og lønnsutvikling for forskere i staten 2004–2019

Forskere ansatt i staten har lav lønn og har siden 2004 hatt en vesentlig dårligere lønnsutvikling enn både andre grupper i staten og forskere utenfor statlig sektor. Det viser rapporten fra Institutt for samfunnsforskning; *Lønns- og karriereutvikling blant høyt utdannede i Norge, 2004–2019* (ISF-rapport 2021:5), som ble framlagt i august 2021. Dette faktaarket presenterer noen hovedfunn.

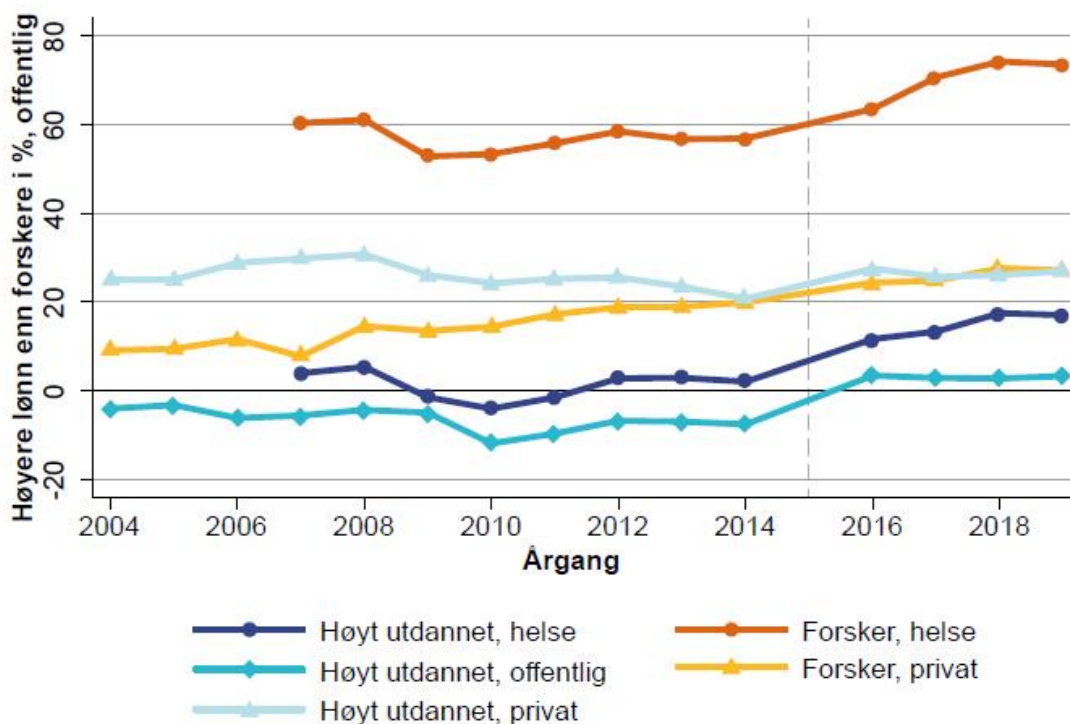
Statsansatte forskere har lavest lønnsnivå og dårligst lønnsutvikling

Rapporten viser at statsansatte forskere har hatt dårlig lønnsutvikling, både sammenlignet med andre høyere utdanningsgrupper i staten, og med forskere i andre sektorer. I gruppen *statsansatte forskere* inngår ansatte innen forskning og undervisning på universiteter og høyskoler, slik som høyskolelektorer, førsteamanuenser, professorer og dosenter, og i tillegg forskere i statlig instituttsektor.

Lønnsgapet mellom denne gruppen på den ene siden og forskere i privat sektor og helseforetakene på den andre, øker sterkt i perioden 2004–2019.

- Statsansatte forskere hadde 4 % høyere gjennomsnittlig timelønn enn andre høyt utdannede i offentlig sektor i 2004, og 3 % lavere i 2019.
- Forskere i privat sektor hadde i 2004 en gjennomsnittlig timelønn som var 9 % høyere enn statsansatte forskere, og avstanden var steget til 27 % i 2019.
- Forskere i helseforetakene hadde i 2007 en gjennomsnittlig timelønn som var 60 % høyere enn de statsansattes, og avstanden var steget til 74 % i 2019.
- Statsansatte forskere har lavere gjennomsnittlig timelønn enn forskere i privat sektor innenfor alle fagfelt, og forskjellen er særlig stor innenfor naturvitenskapene. ⁱ

Prosentvis forskjell i gjennomsnittlig timelønn sammenlignet med statsansatte forskere, korrigert (ISF-rapport 2021:5, figur 3.5)



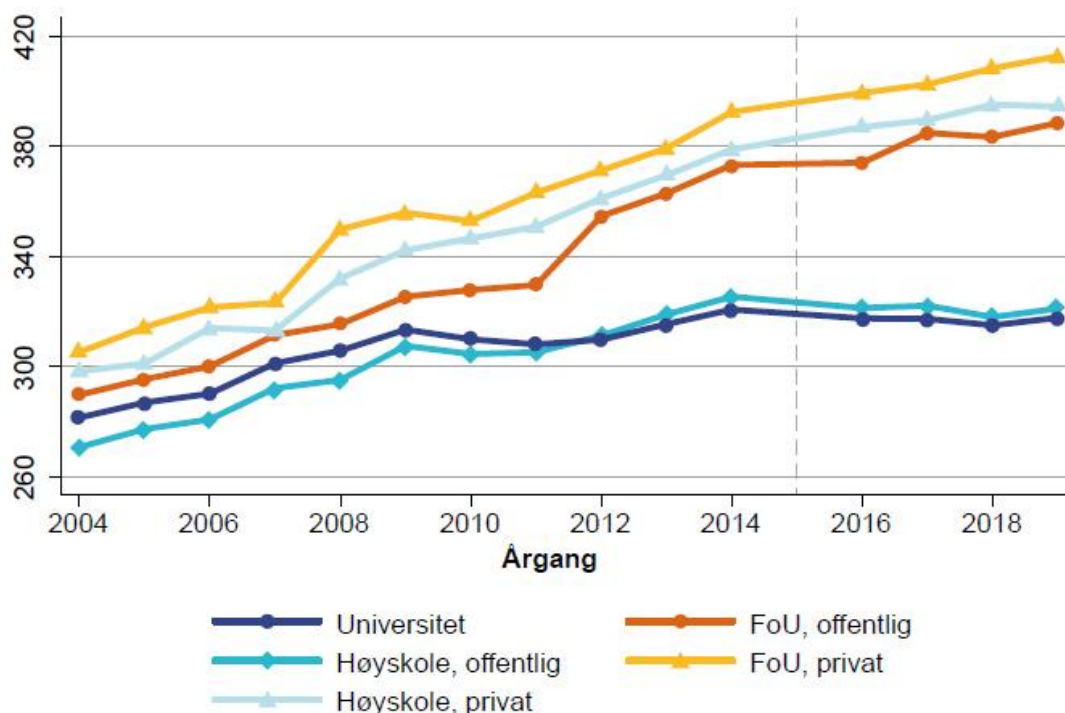
Vitenskapelig ansatte i statlig UH-sektor kommer dårligst ut lønsmessig

Rapporten ser også nærmere på lønnsnivået blant vitenskapelig ansatte som arbeider ved statlige og private universiteter og høyskoler sammenlignet med forskere i øvrige deler av offentlig sektor (helseforetak og forskningsinstitutt inkludert) og forskere i privat sektor (private forskningsinstitutt inkludert).

Analysene viser at

- Vitenskapelig ansatte i statlig UH-sektor har et betydelig lavere lønnsnivå enn de andre forskergruppene, særlig etter 2009.
- Lønnsutviklingen er relativt lik for alle gruppene fra 2004 til 2009, mens lønnsveksten til vitenskapelig ansatte i statlig UH-sektor blir betydelig svakere fra 2009.

Gjennomsnittlig reallønnsutvikling innenfor ulike forskergrupper, korrigert (ISF-rapport 2021:5, figur 4.2) ⁱⁱ



Lav lønnsutvikling, utstrakt merarbeid og høy midlertidighet

Den svake lønnsutviklingen kommer på toppen av en krevende arbeidssituasjon for mange vitenskapelig ansatte, knyttet særlig til stor arbeidsbelastning og høy grad av midlertidige ansettelser.

Over halvparten av de ansatte i universitets- og høyskolesektoren, oppgir at de normalt jobber mer enn fem timer ut over normal arbeidsuke ([Forskerforbundets skriftserie 2021/1](#)). Fire av fem bruker mer av fritiden enn ønskelig, for å nå opp i den akademiske konkurransen og fordi arbeidspresset er for stort.

Det er særlig undervisning, veiledning og administrasjon som tar mer tid enn normert. Kvinner oppgir å jobbe mer enn sine mannlige kolleger, men ønsker det selv i mindre grad.

Det er 16 % midlertidig ansatte blant vitenskapelig ansatte i staten, og da er stipendiater og postdoktorer holdt utenfor. Dette er dobbelt så høyt som i arbeidslivet for øvrig. Tar vi med stipendiater og postdoktorer, er midlertidigheten på hele 44 %. Usikkerheten knyttet til muligheten for fast jobb preger det vitenskapelige karriereløpet og er en viktig årsak til at bare halvparten av dagens unge forskere vil anbefale andre unge å forfølge en vitenskapelig karriere ([AYF 2018](#)).

ⁱ Ved en inkurie ble det i omtalen av figur 3.5 først benyttet tall som ikke var korrigert for sammensetnings-effekter. Dette er nå rettet med tall som er korrigert for sammensetningseffekter.

ⁱⁱ Begge figurer: Sammenligningene er beregnet ut fra lønn som er konsumprisindeksert til kroneverdien i 2015 og korrigert for sammensetningseffekter.